

ONDERWERP
Quick scan Flora- en faunawet - Valkhof 90 Barneveld

PROJECTNUMMER
E07051.000036.0100

DATUM
5-9-2016

ONZE REFERENTIE
078848259:A

VAN
Iris Kampers

AAN
Herman Bouman

Aanleiding

In opdracht van de gemeente Barneveld heeft Arcadis onderzoek gedaan naar de consequenties van natuurwetgeving voor de herinrichting van het plangebied. De sloop van gebouwen kan leiden tot negatieve effecten op beschermde soorten, en daarmee overtredingen van de Flora- en faunawet (hierna Ffwet). Het is daarom noodzakelijk om inzicht te krijgen in de (mogelijke) aanwezigheid van beschermde soorten en om vast te stellen of de voorgenomen ingreep leidt tot negatieve effecten.

Het plangebied maakt geen onderdeel uit van beschermde gebieden zoals Natura 2000, Natuurmonumenten, Gelders Natuurnetwerk. Effecten hierop worden daarom op voorhand uitgesloten en niet verder behandeld in dit onderzoek.

Na een bureaustudie is gebleken dat het plangebied mogelijk geschikt is voor vleermuizen. Om deze reden is een soortgericht vleermuisonderzoek uitgevoerd in het plangebied. De resultaten van dit onderzoek worden in deze memo besproken.

Plangebied en ingreep

In figuur 1 is een luchtfoto met het plangebied (oranje gearceerd) opgenomen. De beoogde ontwikkeling van het plangebied bestaat uit de volgende werkzaamheden:

- Sloop van de huidige gebouwen; schoolgebouw en gymzaal.
- Verwijderen van groen (hagen en struiken) in de directe omgeving van de gebouwen.

Daarnaast worden de volgende aannames gedaan met betrekking tot de werkzaamheden:

- Er wordt niet 's nachts gewerkt
- Er wordt geen onnodige verlichting gebruikt tijdens de werkzaamheden
- Realisatie van nieuwbouw met de bijbehorende graaf- en bouwwerkzaamheden en de aanleg van nieuwe infra.

Arcadis Nederland B.V. - Registered office: Arnhem - Registered number: 09036504

Figuur 1. Luchtfoto van het plangebied (oranje gearceerd) met de Prins Willem Alexander en de omliggende waterweg.

Data en veldcondities

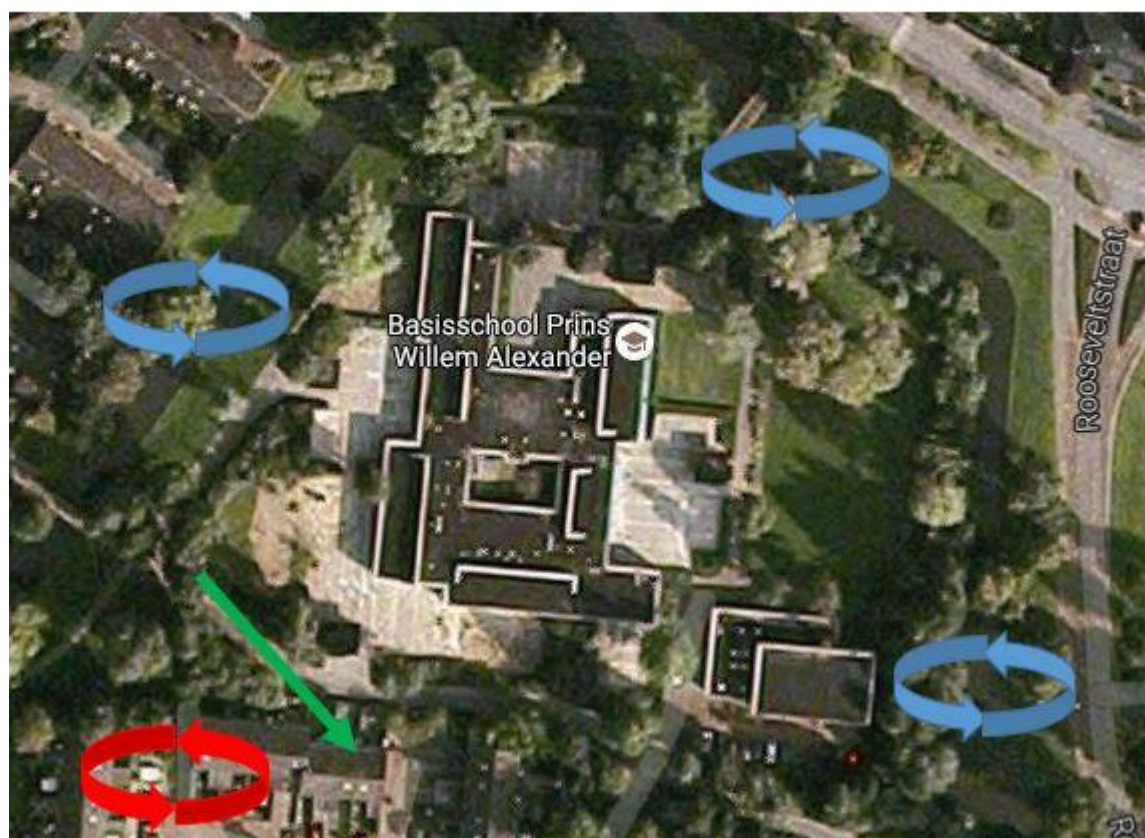
Het soortgericht onderzoek dient uitgevoerd te worden conform het vleermuisprotocol 2013.

Vleermuisenonderzoek conform het vleermuisprotocol 2013 betekent; 4 veldinspecties met een batdetector in de avond en ochtendschemering (mei-september) om de functies van het plangebied vast te stellen. De resultaten van het onderzoek vormen de basis voor een eventueel vervolg, namelijk een ontheffingsprocedure Ff-wet.

Tabel 1. Weergave van de data, tijd en weersomstandigheden tijdens het soortgericht onderzoek.

Data	Tijd	Temperatuur	Wind	Bewolking
20-05-2016	21:30 – 23:30	12 °C	1-2 Bft	Lichtbewolkt
08-06-2016	21:30 – 23:30	14 °C	1 Bft	Bewolkt
11-08-2016	22:00 – 23:30	16 °C	1 Bft	Bewolkt
31-08-2016	21:00 – 23:00	19 °C	2 Bft	Lichtbewolkt

Resultaten

Figuur 2. Aanwezigheid van vleermuizen in het plangebied. De blauwe pijlen laten de aanwezigheid van foeragerende gewone dwergvleermuizen zien. De rode pijlen baltsende gewone dwergvleermuizen. De groene pijl laat de vliegroute van een laatvlieger zien.

Zowel tijdens de zomerperiode als de baltsperiode zijn bij de vijver en de groenelementen rondom het schoolgebouw foeragerende gewone dwergvleermuizen waargenomen. Deze dieren hadden geen relatie met het

schoolgebouw. Naast deze waarnemingen is ook een laatvlieger gehoord die ten zuidwesten van het schoolgebouw voorbij vloog. Tijdens het baltsonderzoek is alleen ten zuidwesten van het schoolgebouw een baltsende gewone dwergvleermuis waargenomen. Dit dier verblijft in één van de woningen ten zuidwesten van het schoolgebouw. Geconcludeerd kan worden dat het schoolgebouw geen functie vervult voor vleermuizen.

Conclusie

In opdracht van de gemeente Barneveld heeft Arcadis onderzoek gedaan naar de consequenties van natuurwetgeving voor de herinrichting van het plangebied. De sloop van gebouwen kan leiden tot negatieve effecten op beschermde soorten, en daarmee overtredingen van de Ff-wet. Het is daarom noodzakelijk om inzicht te krijgen in de (mogelijke) aanwezigheid van beschermde soorten en om vast te stellen of de voorgenomen ingreep leidt tot negatieve effecten.

Omdat het plangebied onderdeel uitmaakt van het stedelijk gebied van Barneveld maakt het geen onderdeel uit van beschermde gebieden zoals Natura 2000, Natuurmonumenten, Gelders Natuurnetwerk. Effecten hierop worden daarom op voorhand uitgesloten en niet verder behandeld in dit onderzoek.

Op basis van het uitgevoerde soortgerichte onderzoek blijkt dat er geen beschermde soorten zijn aangetroffen of worden verwacht in het plangebied. Effecten, als gevolg van sloop en de herinrichting, op beschermde soorten worden uitgesloten. Hierbij wordt aangenomen dat er geen werkzaamheden 's nachts uitgevoerd worden.

Ook waar geen beschermde dier- of plantensoorten zijn aangetroffen dient nog gewerkt te worden volgens de zorgplicht. De zorgplicht schrijft voor dat we nadelige gevolgen voor planten en dieren moeten voorkomen, door zorgvuldig om te gaan met de omgeving (zie ook Bijlage 1).

Een praktisch voorbeeld is dat bij het dempen van sloten gewerkt dient te worden in één richting om vissen en andere diersoorten een kans te geven te vluchten naar een ander deel van de waterweg, of dat alle aanwezige diersoorten weggevangen dienen te worden voor aanvang van de werkzaamheden en uitgezet moeten worden in een andere geschikte biotoop.

Vervolgstappen

In het kader van de Ff-wet hoeft geen ontheffing aangevraagd te worden voor het verstoren beschermde soorten. De werkzaamheden kunnen hiermee gestart worden.

Mitigatie

De volgende mitigerende maatregelen moeten worden uitgevoerd:

- Houd tijdens de werkzaamheden te allen tijde rekening met de algemene zorgplicht (zie Bijlage 1): werk zo veel mogelijk in één richting, de richting waarin soorten kunnen vluchten. Het materieel moet zorgvuldig en deskundig worden gebruikt, zodat geen onnodige schade wordt veroorzaakt of onnodige verstoring van flora en fauna optreedt.
- Algemene broedvogels: Voer werkzaamheden buiten het broedseizoen uit. Het broedseizoen loopt ongeveer van 15 maart tot 15 juli, maar kan afhankelijk van het weer en andere factoren verschuiven.
- Vleermuizen: Voer werkzaamheden overdag uit, tussen een half uur voor zonsondergang en een half uur na zonsopkomst. Gebruik geen bouwverlichting.

BIJLAGE 1 FLORA- EN FAUNAWET

De Flora- en faunawet (2002) regelt de bescherming van in het wild voorkomende planten en dieren. In de wet is onder meer bepaald dat beschermde dieren niet gedood, gevangen of verontrust mogen worden en beschermde planten niet geplukt, uitgestoken of verzameld (algemene verbodsbepalingen, artikelen 8 t/m 12). Bovendien dient iedereen voldoende zorg in acht te nemen voor alle in het wild levende planten en dieren (algemene zorgplicht, artikel 2). Daarnaast is het niet toegestaan om de directe leefomgeving van soorten, waaronder nesten en holen, te beschadigen, te vernielen of te verstoren. De Flora- en faunawet heeft dan ook belangrijke consequenties voor ruimtelijke plannen. De interpretatie van de wet is in 2009 en 2013 aangescherpt. Deze aanscherping is in onderstaande uitleg opgenomen.

In het kader van de Flora- en faunawetgeving geldt dat alle dieren en planten een zekere mate van bescherming genieten, op basis van hun intrinsieke waarde. In artikel 2 van de Ffwet staat dat iedereen voldoende zorg in acht dient te nemen voor de in het wild levende dieren en planten en hun leefomgeving. Ook mag men het welzijn van dieren niet onnodig aantasten en dieren onnodig laten lijden. Deze algemene zorgplicht geldt voor alle in het wild levende dier- en plantensoorten, ook voor de soorten die niet als beschermde soort aangewezen zijn onder de Flora- en faunawet.

De Algemene Zorgplicht is een aanvulling op de algemene verbodsbepalingen die uitsluitend betrekking hebben op beschermde soorten. Het artikel biedt de mogelijkheid om op te treden tegen ongewenste handelingen jegens beschermde dieren en planten, welke niet nadrukkelijk in één van de verbodsbepalingen zijn genoemd. Er bestaat geen wettelijke sanctie op overtreding. Wel kunnen activiteiten door de Algemene Inspectiedienst (AID) worden stilgelegd.

De algemene verbodsbepalingen, die handelingen die het voortbestaan van planten en diersoorten in gevaar kunnen brengen verbieden, is een belangrijk onderdeel van de Flora- en faunawet. Deze verboden zorgen ervoor dat in het wild levende soorten zoveel mogelijk met rust worden gelaten. De belangrijkste, voor ruimtelijke plannen relevante wettelijke bepalingen staan hieronder genoemd.

ALGEMENE VERBODSBEPALINGEN FLORA - EN FAUNAWET (ARTIKEL 8 T/M 12)

Artikel 8. Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.

Artikel 9. Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.

Artikel 10. Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.

Artikel 11. Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

Artikel 12. Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Overtreding van de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet zonder juiste ontheffing of het nemen van mitigerende maatregelen kan leiden tot handhaving van de AID of DLG. Zij kunnen proces-verbaal opmaken en het werk stilleggen. Overtredingen van de Flora- en faunawet worden beschouwd als 'economisch delict' en kunnen als zodanig ook beboet worden.

Bij ruimtelijke plannen, met mogelijke gevolgen voor beschermde planten en dieren, is het verplicht om vooraf te toetsen of deze kunnen leiden tot overtreding van algemene verbodsbepalingen. Wanneer dat het geval dreigt te zijn, moet onderzocht worden of er maatregelen genomen kunnen worden om dit te voorkomen of om de gevolgen voor beschermde soorten te verminderen. Onder bepaalde voorwaarden geldt een vrijstelling, wordt door het ministerie van EZ goedkeuring gegeven aan de mitigerende maatregelen, of is het mogelijk van de minister van EZ ontheffing van de algemene verbodsbepalingen te krijgen voor activiteiten op het gebied van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting.

Ten aanzien van de criteria die voor vrijstellingen en ontheffingen gelden, kunnen verschillende groepen soorten worden onderscheiden. Deze groepen worden benoemd in het "Besluit van 28 november 2000 houdende regels voor het bezit en vervoer van en de handel in beschermde dier- en plantensoorten", kortweg genoemd "Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten". Dit besluit heeft de status van een AMvB. Onderstaande heeft betrekking op vrijstellingen en ontheffingen voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting. Voor andere activiteiten gelden andere regels die hier niet genoemd worden omdat ze niet van belang zijn.

Tabel 1 – Algemene soorten

Algemene vrijstelling van de verboden 8 tot en met 12, wel zorgplicht, m.u.v. artikel 10.

Tabel 2 – overige soorten

Vrijstelling mogelijk, mits gebruik wordt gemaakt van een door de minister goedgekeurde gedragscode; anders ontheffing noodzakelijk (toetsing aan gunstige staat van instandhouding en zorgvuldig handelen). Eventueel mitigatie- en compensatieplicht. Ook kan door het ministerie een beschikking worden afgegeven waarin goedkeuring wordt gegeven voor maatregelen ter voorkoming van het overtreden van verbodsbepalingen. Deze goedkeuring heeft de vorm van een afwijzing van de ontheffingsaanvraag, m.u.v. artikel 10.

Tabel 3 – Soorten van bijlage 1 van de AMvB

Voor volgens art 75 lid 6 bij AMvB aangewezen soorten geldt een zwaar beschermingsregime. Voor deze soorten geldt, ook wanneer wordt gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode, geen vrijstelling voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting. Ontheffing voor het overtreden van verbodsbepalingen kan alleen verleend worden wanneer:

- er geen andere bevredigende oplossing bestaat;
- er sprake is van een bij AMvB bepaald belang. Voor deze groep is per AMvB bepaald dat een ontheffing verleend kan worden (met inachtneming van het voorgaande) bij:
 - dwingende reden van groot openbaar belang;
 - ruimtelijke ontwikkeling en inrichting (zolang er geen sprake is van benutting of gewin van de beschermde soort);
 - andere redenen die geen verband houden met ruimtelijke ontwikkeling: bescherming van flora en fauna, veiligheid van luchtverkeer, volksgezondheid of openbare veiligheid, voorkomen van ernstige schade of overlast en bestendig gebruik.

Tabel 3 – soorten op Bijlage IV van de Habitatrichtlijn

Voor volgens art 75 lid 6 aangewezen soorten die voorkomen op bijlage IV van de Habitatrichtlijn geldt een zwaar beschermingsregime. Voor deze soorten geldt, ook wanneer wordt gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode, geen vrijstelling voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting. Ontheffing voor het overtreden van verbodsbepalingen kan alleen verleend worden wanneer:

- er geen andere bevredigende oplossing bestaat;
- er sprake is van een bij AMvB bepaald belang. Voor deze groep is bij AMvB bepaald dat een ontheffing verleend kan worden (met inachtneming van het voorgaande) bij:
 - dwingende reden van groot openbaar belang¹;
 - andere redenen die geen verband houden met ruimtelijke ontwikkeling: bescherming van flora en fauna, veiligheid van luchtverkeer, volksgezondheid of openbare veiligheid

Vogels

Vanwege de bepalingen in de Europese Vogelrichtlijn, die overgenomen zijn in de Flora- en faunawet, geldt er voor vogels een afwijkend beschermingsregime. Uit recente uitspraken van de ABRvS blijkt dat de manier waarop in Nederland tot voor kort werd omgegaan met ontheffingen voor vogels in strijd is met de Europese Vogelrichtlijn. De Vogelrichtlijn staat een ontheffing alleen toe wanneer:

- er geen andere bevredigende oplossing is;
- er tevens sprake is van één van de volgende belangen:
 - bescherming van flora en fauna;
 - veiligheid van luchtverkeer;
 - volksgezondheid en openbare veiligheid.

Door het ministerie kan een beschikking worden afgegeven waarin goedkeuring wordt gegeven voor maatregelen ter voorkoming van het overtreden van verbodsbepalingen. Een dergelijke goedkeuring heeft de vorm van een afwijzing van de ontheffingsaanvraag. Inzake het behoud van verblijfplaatsen wordt de beschikking alleen afgegeven indien de functionaliteit van verblijfplaatsen niet in het geding is én als deze niet worden verstoord (art. 11).

¹ Nb: voor deze groep kan er geen ontheffing worden verleend op basis van het belang "ruimtelijke ontwikkeling en inrichting". Volgens de AMvB kan dit wel, echter recente uitspraken van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State (ABRvS) laten zien dat de AMvB op dit punt een onjuiste implementatie van de Europese Habitatrichtlijn is.

Voor het verstoren van broedende vogels, hun eieren of jongen kan slechts in uitzonderlijke gevallen ontheffing worden verleend voor een ruimtelijke ingreep, namelijk als voldaan wordt aan het bovenstaande criteria. In de praktijk betekent dit dat voor vogels gestreefd moet worden naar het voorkomen van het overtreden van verbodsbepalingen. In veel gevallen kan overtreding van verbodsbepalingen worden voorkomen door (verstorende) werkzaamheden buiten het broedseizoen (de perioden dat het nest in gebruik is voor het broeden of grootbrengen van jongen) aan te laten vallen.

Binnen de groep van vogels zijn er soorten waarvan het nest wordt aangemerkt als een zogenaamde “vaste rust- of verblijfplaats”. Dergelijke verblijfplaatsen zijn jaarrond beschermd onder artikel 11 van de algemene verbodsbepalingen, en vormen de meest streng beschermde groep. Vaste rust- en verblijfplaatsen van vogels zijn aangewezen in de “aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten” (Ministerie van LNV, 2009) en bestaan uit de categorieën van vogelsoorten opgenomen in onderstaande tabel.

Vogels	
Categorie	Type verblijfplaatsen
Categorie 1	Vaste rust- en verblijfplaatsen; nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats.
Categorie 2	Nesten van koloniebroeders; nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn, of afhankelijk van bebouwing of biotoop
Categorie 3	Honkvaste broedvogels en vogels afhankelijk van bebouwing; nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn, of afhankelijk van bebouwing of biotoop
Categorie 4	Vogels die zelf niet in staat zijn een nest te bouwen; vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen
Categorie 5	Niet jaarrond beschermd, inventarisatie gewenst; nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

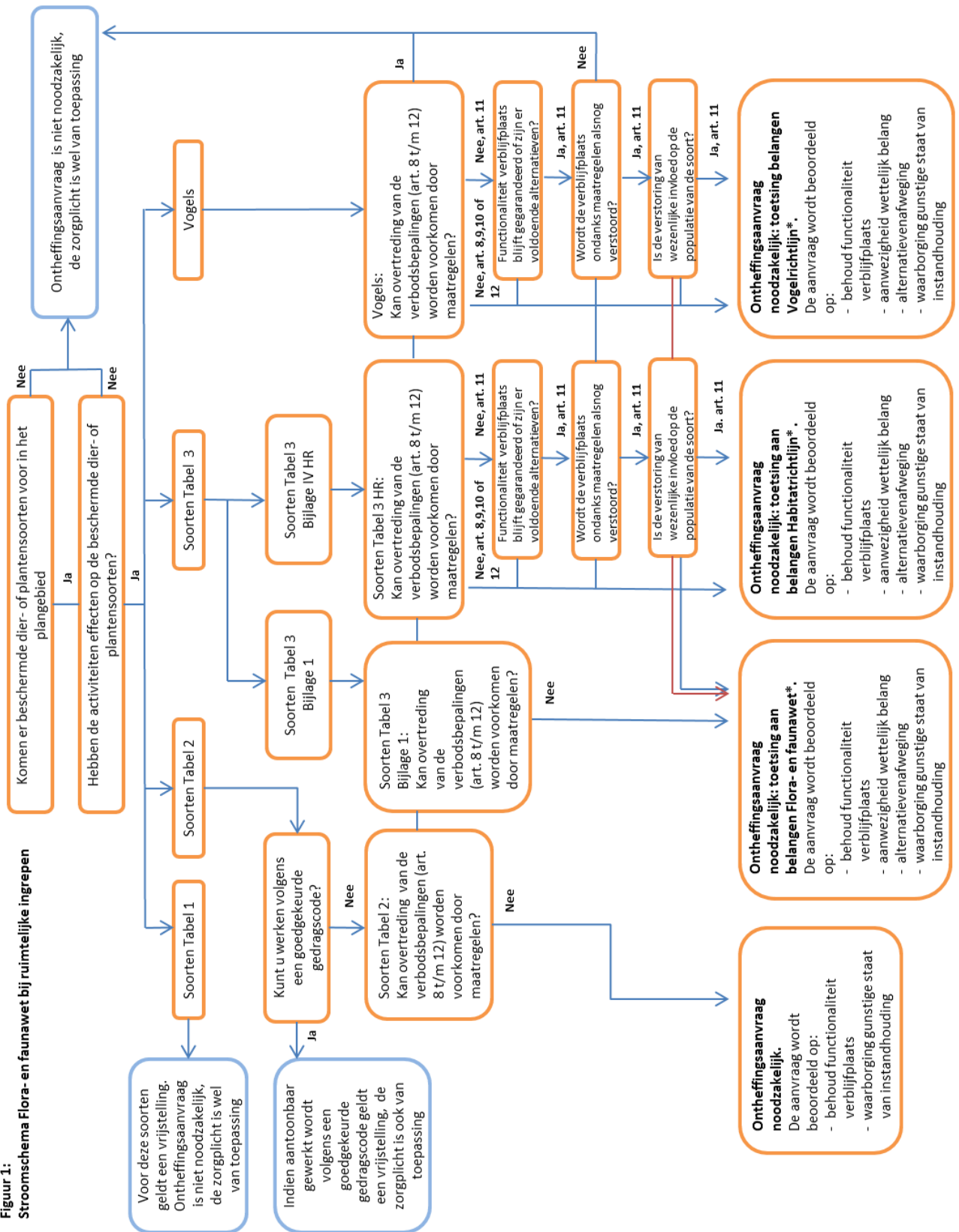
Tabel 2: Categorieën broedvogels

Of voor het (buiten het broedseizoen) wegnemen van jaarrond beschermde vaste rust- en verblijfplaatsen een ontheffing noodzakelijk is, dient te worden vastgesteld met behulp van een zogenaamde omgevingscheck². Daarnaast is de noodzaak tot een ontheffing mede afhankelijk van de mogelijkheid tot het mitigeren (inclusief het aanbieden van vervangende nestgelegenheid) van negatieve effecten.

Wanneer plannen worden ontwikkeld voor ruimtelijke ingrepen of voornemens ontstaan om werkzaamheden uit te voeren, dient vooraf goed te worden beoordeeld of er mogelijke nadelige consequenties voor beschermde inheemse soorten zijn. In beginsel is daarvoor de initiatiefnemer zelf verantwoordelijk. Op de volgende pagina is een stroomschema opgenomen met de stappen die moeten worden doorlopen indien beschermde inheemse soorten aanwezig zijn.

² Een deskundige dient vast te stellen of er in de omgeving voldoende gelegenheid is voor de soort om zelfstandig een vervangend nest te vinden.

Figuur 1:
Stroomschema Flora- en faunawet bij ruimtelijke ingrepen

* Belangen staan beschreven in deze bijlage

BIJLAGE 2 – FOTO-IMPRESSIE

Foto 1: Zuidzijde schoolgebouw.

Foto 2: Westzijde schoolgebouw.

Foto 3: Noordzijde schoolgebouw.

Foto 4: Ruimte bij boeiboord van schoolgebouw. Mogelijk geschikte ruimte voor vleermuizen.

Foto 5: Ruimte bij de daklijst van schoolgebouw. Mogelijk een geschikte ruimte voor vleermuizen.

Foto 6: Noordzijde van het schoolgebouw met stootvoegen. Spouwmuur mogelijk geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen.

Foto 7: Fietsenstalling noordkant schoolgebouw.

Foto 8: Zuidzijde gymzaal.

Foto 9: Noordzijde gymzaal.

Foto 10: Bijgebouw ten oosten van de gymzaal.

